

Sveučilište u Zagrebu
Tekstilno-tehnološki fakultet
Prilaz baruna Filipovića 28a
10 000 Zagreb

Znanstveno-istraživački centar za tekstil (TSRC)

„Prijatelj okoliša“ – nacionalni znak zaštite okoliša

predavanje

Izv. prof. dr. sc. Sanja Ercegović Ražić
Jadranka Akalović, pred.

Tehnički muzej Nikola Tesla
25. rujna 2019.

Sveučilište u Zagrebu
Tekstilno-tehnološki fakultet

EKO-OZNAKE – INSTRUMENTI ZAŠTITE OKOLIŠA ZA ODRŽIVO GOSPODARSTVO S SMANJENIM UGLJIKOVIM OTISKOM

Dobrovoljni alati koji:

- promoviraju visok stupanj **okolišne učinkovitosti**
- promoviraju **robu i usluge** sa smanjenim utjecajem na okoliš / okolišnim / ugljikovim otiskom i
- promoviraju **zeleno upravljanje** organizacijom

Cilj:

- smanjiti negativni utjecaj na okoliš, klimu, resurse i zdravlje
- dio opće politike zaštite okoliša i politike održive proizvodnje i potrošnje
- jaki alati u promicanju kružnog gospodarstva

znakovi zaštite okoliša

➤ Eko-oznake snažno podupiru održivo kružno gospodarstvo

Kružno gospodarstvo - je model proizvodnje i potrošnje koji uključuje dijeljenje, posudbu, ponovno korištenje, popravljavanje, obnavljanje i reciklažu postojećih proizvoda i materijala što je dulje moguće kako bi se stvorila dodatna - duža - vrijednost proizvoda. Na ovaj način produljuje se životni vijek proizvoda te istovremeno smanjuje količina otpada.

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike RH
je nadležno tijelo za dvije eko-oznake

Znak zaštite okoliša EU - Ecolabel

- mjerila za tekstilne proizvode
- mjerila za obuću

Nacionalni znak zaštite okoliša - Prijatelj okoliša

- nacionalne specifične proizvode i razvoj mjerila
- podiže konkurentnost gospodarstva

Znak zaštite okoliša

ZNAK ZAŠTITE OKOLIŠA – PRIJATELJ OKOLIŠA

- Postupak dodjele - temelji se na neovisnoj verifikaciji od strane treće strane (ovlašteni instituti, akreditirani laboratoriji i sl.),
- Potrošaču pruža potpunu, vjerodostojnu i znanstveno utemeljenu informaciju o utjecaju proizvoda na okoliš.
- Pripada Tipu I eko-oznaka i deklaracija prema međunarodnoj normi EN ISO 14024:2018, (HRN EN ISO 14024:2018 - Znakovi i izjave o zaštiti okoliša -- Označivanje znakovima zaštite okoliša tipa I -- Načela i postupci).
- Izgled znaka propisan je *Pravilnikom o znaku zaštite okoliša* (NN [91/2016](#)).

GRAFIČKI PRIKAZ ZNAKA PRIJATELJ OKOLIŠA

U prostoru između kružnica, u donjoj polovici kružnica, ispisuje se tekst u kojem se navodi razlog dodjele utvrđen mjerilima.

MJERILA ZA DODJELU ZNAKA ZAŠTITE OKOLIŠA „PRIJATELJ OKOLIŠA“ - ZA KOŽU

Mjerila

- stručni i znanstveni pokazatelji **učinka proizvoda** i usluga na okoliš tijekom životnog ciklusa temeljem kojih se pojedini proizvod razlikuje od drugih proizvoda na tržištu iz iste skupine proizvoda u smislu njegovog manjeg opterećenja na okoliš.
-
- ✓ podliježu postupku **provjere i revizije** - kako bi se pratio razvoj tehnologije i eko-inovacija.
 - ✓ definiraju se za svaku skupinu proizvoda koja obuhvaćaju najznačajniji **okolišni otisak** proizvoda tijekom životnog ciklusa – od iscrpljivanja sirovine do faze otpada (oporaba/reciklaža/odlaganje).
 - u svim tim koracima, mogu uključivati pokazatelje zaštite okoliša vezano za emisiju u zrak, vodu i tlo, energetske učinkovitost, gospodarenje otpadom, biološku raznolikost, upravljanje prirodnim dobrima, zaštitu ozonskog sloja, buku, upravljanje tvrtkom i druge pokazatelje potencijalnih pritisaka na okoliš.
 - donose se za određeno razdoblje (najduže 5 godina).

*Povjerenstvo za dodjelu znaka zaštite okoliša daje mišljenje o opravdanosti izrade mjerila i o prijedlozima mjerila, predlaže provjeru mjerila, daje stručnu ocjenu o udovoljavanju proizvoda mjerilima i predlaže Ministarstvu dodjelu znaka **Prijatelj okoliša**.*

- U okviru projekta ***Izrada mjerila za znak zaštite okoliša Prijatelj okoliša za skupinu proizvoda „koža“*** (voditeljice: S. Ercegović Ražić i J. Akalović, 2017.)
-

- naručitelj Ministarstvo zaštite okoliša i energetike RH,
- provedena analiza hrvatskih proizvođača kože i skupine proizvoda od kože:
 - o interesu prema nacionalnom znaku okoliša “Prijatelj okoliša”,
 - o zainteresiranosti za ekološka pitanja i proizvodnji koja bi bila u skladu s ekološkim zahtjevima u pogledu zaštite okoliša, samim time i stvaranja dodane vrijednosti za što bolji plasman njihovih proizvoda na tržištu,
 - o realnim problemima i okolnostima koje ih u tome sprečavaju.
- U okviru projekta definirani su *primarni ciljevi mjerila* za dodjelu znaka zaštite okoliša za kožu, navedeni su *prijedlozi mjerila - za kožu*, kao i *procjena i verifikacija* za svako mjerilo.

CILJEVI MJERILA ZA DODJELU ZNAKA ZAŠTITE OKOLIŠA ZA KOŽU

Primarni ciljevi su:

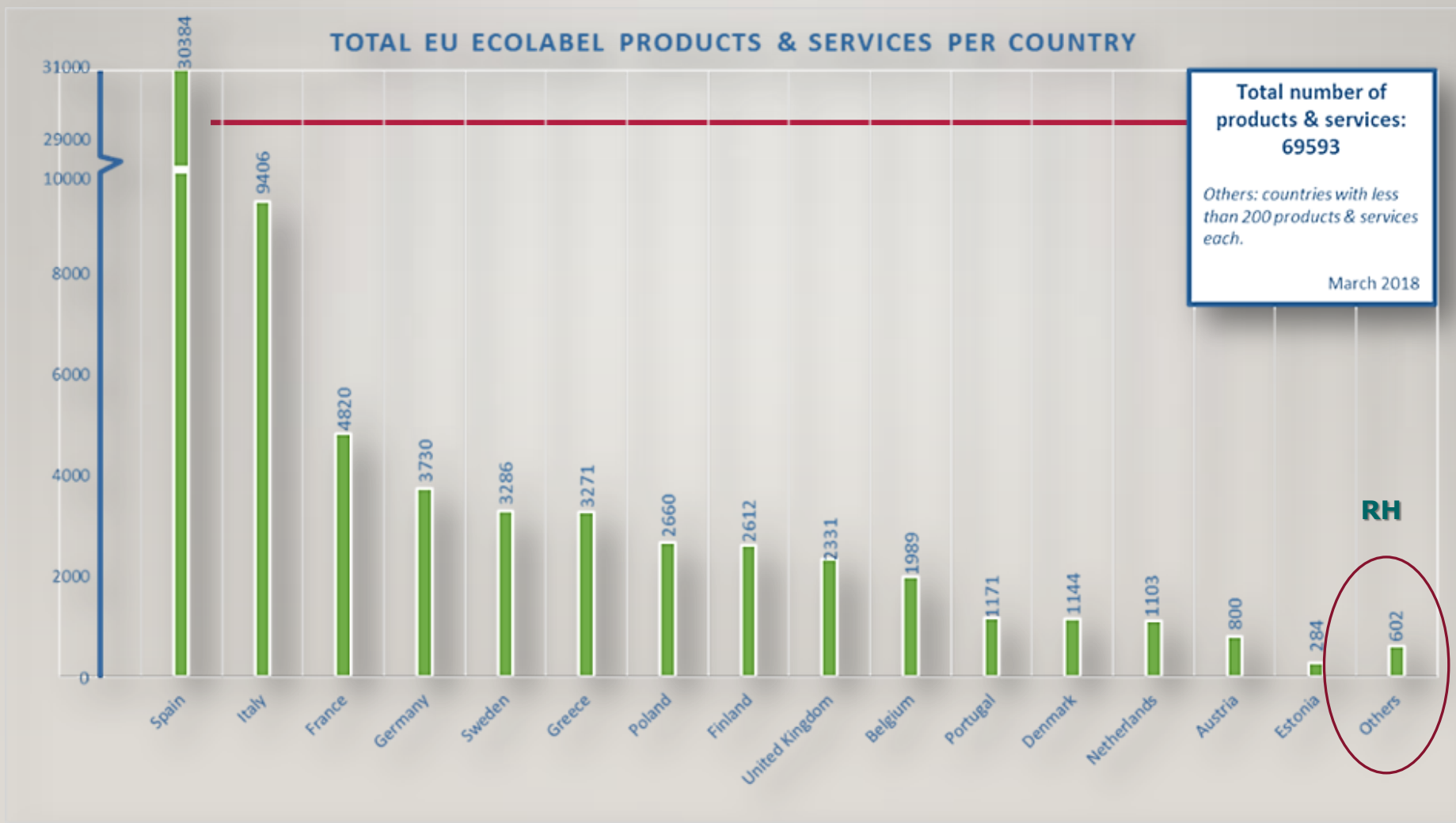
- ✓ Smanjenje štetnih emisija u otpadnim vodama
- ✓ Smanjen sadržaj štetnih tvari u gotovoj koži
- ✓ Gospodarenje otpadom
- ✓ Društveno odgovorno poslovanje
- ✓ Smanjenje onečišćenja okoliša uporabom energije iz obnovljivih izvora.

U pogledu ocjenjivanja važan čimbenik je i primjena norme HRN EN ISO 14001:2015 - Sustavi upravljanja okolišem.

PRIJEDLOG MJERILA - ZA KOŽU

1. Sirova koža - podrijetlo i konzerviranje
 2. Obrada sirove kože - proces prerade kože (s naglaskom na emisije)
 3. Opasne tvari u obrađenoj (gotovoj) koži
 4. Ograničene tvari (RSL) u obrađenoj (gotovoj) koži
 5. Kruti otpad nastao tijekom obrade kože
 6. Društveno odgovorno poslovanje s obzirom na radne uvjete
 7. Energija
- Procjena i verifikacija: Detaljni zahtjevi u pogledu procjene i verifikacije navedeni su za svako mjerilo.

Ukupan broj EU Eco-label proizvoda i usluga po zemljama

Domaće tvrtke se okreću eko-oznakama
Briga o okolišu i profit mogu ići ruku pod ruku

EU Ecolabel je u primjeni od 1992. godine, a na europskom tržištu trenutno oko 73 000 proizvoda i usluga nosi tu oznaku.

Prvi takav znak u Hrvatskoj dodijeljen je 2016. godine tvrtki Ecology 108 za deterdžent EcoBianco, a dvije godine kasnije je taj certifikat dobilo i osam proizvoda tvrtke Delt papir.

Do sada je ukupno 19 domaćih proizvoda i šest usluga zadovoljilo stroge kriterije EU Ecolabela.

Valamar Riviera je nedavno postala prva domaća turistička kompanija koja je dobila znak EU Ecolabel za turistički smještaj za čak šest svojih kampova

POPIS TVRTKI I USLUŽNIH DJELATNOSTI U RH

➤ Dodijeljen znak zaštite okoliša **Prijatelj okoliša:**

- Znak „Prijatelj okoliša“ ovom prilikom po prvi puta u hrvatskoj povijesti dodijeljen je za usluge u turizmu.

- Prvih 15 nositelja priznanja su:
- Valamar Riviera Hotel & Residence (Riviera Poreč d.d.), Poreč; Sol Garden Istra (Istraturist d.o.o.), Umag; Istra (Maistra d.d.), Rovinj; Villa dvor (Hotel Villa dvor) Omiš; Vicko (Hotel Vicko commerce d.o.o.), Starigrad Paklenica; Amfora (Sunčani Hvar d.d.), Hvar; Valamar Lacroma Dubrovnik (Dubrovnik - Babin kuk d.d.), Dubrovnik;
- Maestral (Laguna Novigrad d.d.), Novigrad; Borovnik (Hotel Borovnik d.o.o.) Tisno; Villa Andrea (Šutić ugostiteljstvo d.o.o.), Tučepi; te kampovi: Polari (Maistra d.d.), Mareda (Laguna Novigrad d.d.), Novigrad; Park Umag (Istraturist d.o.o.), Umag;
- Solaris (Riviera Poreč d.d.), Poreč;
- Vira Hvar (MZ Adria obrt za kampove).

Od početka 2009. godine pravo na korištenje znaka zaštite okoliša dodijeljeno je 6 tvrtki za 7 proizvoda:

- mazivu mast INA BIOMA EP 2,
- obnovljenu toner kasetu,
- proizvod iz kamene vune TERVOL,
- uređaje za umješavanje boja ADS i ISAD,
- hidraulička maziva ulja PANOLIN HLP
- SYNTH 15, 22, 32, 46 i 68,
- razgradiva ulja za turbine PANOLIN TURWADA SYNTH 32, 46 i 68 i VIP kutiju.

Hvala na pažnji!

Ekološke oznake i deklaracije

PRILOG:

ODLUKA KOMISIJE (EU) 2016/1349 O UTVRĐIVANJU EKOLOŠKIH MJERILA ZA DODJELU ZNAKA ZA OKOLIŠ EU-A ZA OBUĆU

Mjerila za dodjelu znaka za okoliš EU-a za „obuću“:

1. podrijetlo kože krupnih i sitnih životinja, pamuka, drva i pluta te umjetnih celuloznih vlakana;
2. smanjenje potrošnje vode i ograničenje u pogledu štavljenja kože krupnih i sitnih životinja;
3. emisije u vodu do kojih dolazi tijekom proizvodnje kože, tekstila i gume;
4. hlapivi organski spojevi (HOS-ovi);
5. opasne tvari u proizvodu i sastavnim dijelovima cipela;
6. popis ograničenih tvari (RSL);
7. parametri s pomoću kojih se povećava trajnost;
8. društveno odgovorno poslovanje s obzirom na radne aspekte;
9. ambalaža;
10. podaci na ambalaži.